

denominacions, si bé no sense un marge considerable d'imprecisió.

Potser amb alguna combinació com EGAL-EGÁLEA o GALI-GALIA (-a del pl. neutre o l'article basc) arribem a una base fonètica acceptable per a *gargalla* i no pas remota de cap de les altres (sobretot si *aulora* sortís d'*ALAUGULA, amb dissim. i metàtesi, com he conjecturat allí, i *alaga* fos metàtesi de **agala*). Per exemple *galjegala* > *galegalja*, d'on resultava tot seguit *gargalla*; o, si pensem en termes de la caiguda basca de G/K inicial (*Karsia/Garcia/(H)artzea*, un (G)AL-GALLA podia reduir-se a ALAGA intercanviant per metàtesi la posició de la segona G i la segona L.

Hi ha en el gascó de les Landes un *garbalhe* «feuilles de confères» (*Atlas Ling. de Gasc.*, mapa 1366), que és quasi igual al nostre *gargalla*, i que també hi deu tenir parentiu: potser simplement contaminat pel grup *garbur/garbis* que he posat a l'article GARBUIX, i que significa cosa diferent, però no ben inconnexa, tractant-se de fulles. La continuació d'aquest landès *garbalhe*, en el mateix mapa, és *garbàtch* a la Gironda, i això ens fa sospitar que hi hagi també contaminacions en la terminació (o alguna otra cosa que no sabem), per exemple del bigordà *garibasto*, -astè, que essent el «néflier» (Rohlf's, *Le Gc.*, p. 108), arbre fruiter i tan absolutament diferent, no és de creure que hi tingui afinitat etimològica.

Altrament, hi hauria en el departament de Hautes-Pyrénées un *gargaro* «sapin très élevé» assenyalat per J. Hubschmid (*Pyrenäenwörter vorrom. Herkunft*, 39, n. 96); i aquí la proximitat, en tots sentits, és colpidora, i hauria de ser orientadora, si no fos que no puc evitar desconfiança: no constant-nos d'on ho treu i no havent-ho trobat en cap font gascona que coneguem (res en Rohlf's etc.), es pot témer alguna confusió; si no fos així, ens faria creure que la -ll- de *gargalla* descendeixi de -LL- (cf. *garbàtch*) i no pas de -yl-. És forçós guardar-hi reserva.

DERIV.: *Gargallar* (supra, i vegeu-hi també *gargalla*, *gargalls*, *gargallida*).

1 Sens dubte en el treball *Noticias bot.-agr. sobre los pinos de Cat.*, *Rev. Agr. Inst. de S. Isidro*, Bna., 1857; car el mateix Costa no en diu res en *SLitCosta* ni en la *Introd. a la Flora de Cat.* (1864-77) (on només dóna *pinassa* per al *Pinus Laricio*, a Cardona, Berga, Bages, Benavent i Comiols i *melis* a l'Horta de Tarr., p. 231, cf. Supl. 71). — 2 Una «2.ª acc.», atribuïda a la Pobla de Lillet, porta una definició impossible «la roca que tanca la llau» (*llau* o *allau* només significa 'gran esllengada de neu' en el Berguedà, no pas 'barranc'): és clar que ha de ser una explicació suposada d'un nom de lloc per part d'algun foraster que a penes coneix la muntanya. No té valor, passat que sigui com a indicí de la presència esporàdica en toponímia (possible, si no hi ha malentès per Pobla de Segur, puix que *Gargallà(r)* ja és Berguedà, i el Segre mitjà ja no és lluny). —

3 Grieria, *Tresor*, reporta de Castellbò (SdUrg.) un mot *margallera* «indret on han nascut pins petits»: ens sobra raó per sospitar que aquí hi ha una de les

seves habituals errades de còpia, per *gargallera*, complicada amb un poc de malentès semàntic per part d'ell o del corresponent

GARGAMELLA, GARGALL i altres mots de semblant element inicial, provenen d'una arrel onomatopèica GARG-, que imita el so del gargalleig, gargoteig i engargussament, mitjançant l'amplificació amb diverses consonants paral·leles: -M- (*gargamella*), -NT- (*garganta*, *gargantejar*), -L- (*gargall*, *gàrgola*), -R- (*gàrgara*), -T- (*gargotejar*), -B- (cast. *gargavero*, *gargu(v)ero*) etc. □ 1.ª doc.: tant *gargamella* i *gargamell*, com *gargall*, *gargolejar* i *gargantejar* ja apareixen a finals del S. XIV (algun d'ells, entorn de l'a. 1400).

«Per tal vench l'àngel de Déu, que li arrenchà la lengua' a la qual seguí la *guarguamella*, les frexures e lo cor», Eiximeniar (*Libre dels Angels*, DAG.); també figura en el *Vocab. Cat.-Alemany* de 1502,¹ en el *Collectori* de Cauliac (*AlcM*), en Busa-N. (1507) «g. de animal: gutur, faux», i en OPou: «la gola --- lo ample après del *gargamell*: fauces; lo tel debax la llengua: hypoglossis; lo ballador del coll: epistropheus; la llengüeta del canyó: epiglossis --- lo forat de la *gargamella*: guttur; lo canó de la *gargamella*: aspera arteria, trachea; les frexures ---» (*ThPu.*, 252).

De *gargamell* hi ha també vella informació, ultra el que en diu OPou, distingint-lo una mica de *gargamella*: «En los Proverbis, en lo 8e. cap.: hoïts, car de grans coses vos deig parlar, e obrir-se-han los vostres labis que preÿquen les coses de dretura; veritat se pensarà; lo meu *gargamell* e los meus labis detestaran e reptaran lo hom sens pietat», en el *Libre d'Ajustaments*, ms. del S. XV de la Bibl. Univ. de Bna. (*DBal.*). I *AlcM* reporta «dins lo *gargamell*, ço és lo tragador de la gola» del *L. d'Animals de Caçar*, ms. de la primera meitat del S. XVI de la Bibl. de València. En efecte avui també la forma masculina és valenciana i tortosina, i *gargamella* és de la resta del domini: «*gargamell*: gargüero», CRos i Sanelo (I, 83r1); Valor i Giner el donen com a forma valenciana corresponent a *gargamella* del *DFa*; i en el mateix sentit s'expressen el *DAG* i *AlcM* (que precisa afegint-hi *Maestr.*, *CastPna.*, *Xàtiva* i *Guardamar*).

Directament em consta almenys que *gargamella* s'usa fins tot al llarg del límit Nord: en el Capcir (a Formiguera ho expliquen «*lò gòrgamèlò* és per dins i *lu kòl* és per fora», 1960), a la Vall de Cardós (a Estaon parlen de *l'osset de la gargamella*, 1934), a les Illes (diccionaris de totes tres: *DFgra.*, FebrCard., Pérez Cabrero, pertot traduït «garganta»). L'àrea valenciana de *gargamell* es prolonga en el manllevat *gargamel* de Múrcia (GaSoriano); la de *gargamella*, que també és del català central, si bé més vivaç del Llobregat en amunt (*BDC* XIX, 148), continua a fons en terres occitanes.

Ja hi ha *gargamèra* a tota la Vall d'Aran (amb el canvi gascó normal de -LL- en *r*); -*ela* més o menys per tot el domini d'Oc; i fins vora el Loire: Saintonge, Vendôme, Verdun-Chalons-s-S., Lió; un poc alterat piem. *garzámèla*, i gc. *garlamèro* (Zauner, *RFGn.* XIV,